

ד. ב.

פרוטוקול מס' 105/ד'

מיטיבת ועדת הכספים שהתקיימה ביום
ד', ד' בסיון תשט"ו - 25.5.55
בסעה 9.77

נוכחים:

- י. גורי - היו"ר
- ח. אריאב
- י. בדר
- ט. בז'ראנו
- א. מ. גניחובסקי
- א. הרצפלד
- ח. רובין
- ק. לוז
- ח. למדן
- ב. מינץ
- א. טטום
- י. פורדר

מזמנים:

- פ. ספיר - המנהל הכללי של משרד האוצר
- מר קטרון - מטעם משרד המספטים
- מר ספילבק - מטעם משרד האוצר
- מר הניג - היועץ המשפטי של משרד האוצר
- מר מולכו - מנהל המחלקה למטבע חוץ
- ד"ר יעקבי - היועץ המשפטי של המחלקה למטבע חוץ
- מר ברמן - הממונה על הארנונה במשרד האוצר.
- מר בזק - מזכיר הוועדה.

סדר-היום:

- א. מכתב עובדי משרד מבקר המדינה.
- ב. חוק תשלומי הפרטים על מטבע חוץ, תשט"ו - 1955 (סעיף ההגדרות).
- ג. תשובות לשאלות על-ידי המנהל הכללי של משרד האוצר.

× × × × × × × × × ×

היו"ר י. גורי:

אני רוצה להביא לידיעת חברי ועדת הכספים מכתב שקיבלתי מהעובדים הקבועים של משרד מבקר המדינה בקשר לגמול המקיד.

(קורא את המכתב).

היו"ר י. גורדי:

נדמה לי כי בנקודה זו אני יכול להציע לחברי הוועדה: ועדת הכספים אינה יכולה לסכם דבר בענין - אם כי אינני יכול את הטענה ביסודה - מתוך התעלמות מן העובדה כי הממשלה מינתה ועדה ציבורית העומדת להגיש את הדין-וחשבון שלה תוך 10 ימים או שבועיים. כל עניני גמול תפקיד נמצאים בדיוניה של הוועדה. לכן צריך להכתב מכתב שוועדת הכספים חשוב לדון במכתב זה רק לאחר טיוגט הדין-וחשבון.

ה ח ל ט ה:

לקבל את הצעת יוסב-ראט הוועדה.

היו"ר י. גורדי:

הודעתי כי אעמיד בסדר-היום את דין-וחשבון מבקר המדינה בענין חרסית וחול דן. חבר-הכנסת בדר שאל אם ישנה מניעה להשתמש בחומר זה בכל צורה שהיא ולפרסם את הדין-וחשבון בחלקו או במלואו בעתונות. אולם אותה טעה לא ידעתי שהדבר כבר פורסם והוא לידיעת הציבור, לכן אין כל מניעה לחברי-הכנסת או חברי ועדת הכספים לפרסמו זאת שנית.

אשר לדיון בטאלה זו - יהיה עלינו לקבוע לטאלה זו מקום בסולם העדימויות.

י. בדר:

אני בעד העיקרון של שמירה על החוק ולא רק על-ידי האזרחים אלא גם על-ידי הממשלה. משום כך אסור היה לפרסם חומר זה בלי הסכמת שר האוצר ובלי הסכמת ועדת הכספים. אני שמרתי על חוק זה וביקשתי את הסכמת ועדת הכספים לפרסום זה. אולם מאחר שחומר זה פורסם, האם הדבר נעשה בהסכמת שר האוצר, האם ניתנה רשות כזו ולמי?

פ. ספיר:

אני לצערי לא ראיתי דין-וחשבון זה. אבל אם הוא פורסם, אזי אין לנו

החנגדות שהוא יפורסם שנית.

היו"ר י. גורדי:

אשר לדיון בתקציב מטבע חוץ - הדיון נסתיים. אמנם חבר-הכנסת ציזלנינג רצה להציג שאלות נוספות, אך הוא חלה. אנו לא נעסוק בזה יותר. אינני חושב כי נוכל לטוב לנושא זה. לכן אני מציע לחברי ועדת הכספים לרסום לחשומת לבה של הממשלה כי אמענו את ההצעות ואנו רשמינו זאת לפנינו.

י. בדר:

אני מציע: לאור המצב שנחגלה במטבע חוץ לשנת 1955/6 רוצמת לפני הוועדה בסיפוק את התקדמות הסידורים בקשר לעריכת התקציב הזה וממליצה על ביטול הפיקוח על מטבע חוץ; כן לפי החומר שנחגלה לא רק שאינה דורשת אלא אפילו מפריעה לפיתוח הארץ.

היו"ר י. גורדי:

אני מציע הצעה אחרת: ועדת הכספים דנה בתקציב מטבע חוץ וימעה את כל

הביאורים ועוברת לסדר-היום.

ה ח ל ט ה:

לקבל את הצעת יוסב-ראט הוועדה.

היו"ר י. גורי:

בכנינו י"נו הדין-וחשבון של שמרון
ואחד מחברי הוועדה הציע להזמין את
מחברי החזכיר. אבל הוועדה החליטה שלא להזמיןם, אלא אם יהיה
צורך ליחסם. החלטנו לבקש את מר שמרון להגיש לנו את רשימת
הבנקים בשמם הוא מדבר. נמסר לנו כי המדובר הוא בבנק אחד.

י. בדר:

מותר לי לדעת איזה בנק?

מר קטרון:

בנק יפת.

היו"ר י. גורי:

מאחר שטרם התחלנו לעבור על סעיפי החוק
הרי אקדים את דברי המנהל הכללי של

משרד האוצר.

פ. ספיר:

ב-15.5.1948 עבר כל המטבע הוץ לממ"ל
לישראל והיא מצווה מדי פעם בפעם, או
נותנת הוראות כיצד יש להשתמש בכסף ולמי יש לפתוח חשבונות אשראים
דוקומנטאריים או אקרדיטיביים. הבנקים אף מקבלים הוראה לפי איזה
סעיף יש למכור את הדולרים של הממ"ל. המחזיקה אותם בבנקים
כהון חוזר. ב-15.5.1948 היו בידי 11 בנקים 277,000 דולר
ו-564,500 לירות שטרלינג.

כאור העלו את הסדר, בעלי האקרדיטיביים
היו צריכים ללם לא לפי 360 פרוטה הדולר אלא לירה לדולר, אזי
היינו צריכים לקבל מכל 11 הבנקים סך של 1,196,997 ל"י. כל
הבנקים שילמו את הכסף, פרט לבנק אחד והוא בנק יפת אשר לא שילם
את הסך של 19,055 ל"י שהגיע לנו כתוצאה מהפרטי הסדר. היתה
בידינו הברירה לנהוג עם בנק כפי שנוהגים לגבי כל עבירה אחרת
ולשלול מן הבנק את האפשרות לעסוק במטבע הוץ ולבקש שיחזרו לנו
חזרה את הלירות. אותה יצא התענינו לרכי-הדין של ממזלת ישראל
מהו הנוהג באנגליה. באנגליה מדובר בסכומים גדולים ויש קיבלו
באופן בלתי רשמי מבנק אנגלי שסייך לממ"ל הבריטית את הסכומים
והממ"ל מקטינה ומגדילה אותם בהתאם לצורך.

עדיין לא עלה אצלנו הסדר הרשמי
ל-1.800 ל"י לדולר ורק לפני יבוע היתה לי ישיבה עם המועצה
לציווק פרי הדר והם אומרים כי מאחר שלא קיים סעיף רשמי כזה,
זה מסבך את עסקי הפרי באנגליה ויש אומרים כי אנו נותנים פרטיא.

על-כל-מניין לא רצינו לפנות לבנקים
שישלמו את ה-800 פרוטות טרם שגמרנו את החשבונות על ההסרטים
בין 360 פרוטה ללירה, העניין עם בנק יפת נמשך והם היו אצלי ואמרו
כי הם רוצים ללם את הכסף, אבל לא יצא דבר. אזי כדי למנוע
משא-ומתן אחר, אמרתי, כי אנו נבקש את הכנסת לאשר את החוק.

הבנקים משתמשים בסך של 1,774,000 ל"י,
אין זה רוח יחס צריכים לשלם ממנו מס-הכנסה. כל מי שרוצה
לפתוח אקרדיטיביים, הרי לפי כל הנתונים ולפי חוקי ממזלת ישראל
המטבע הוא שלנו ונרשם ברזרבות שלנו ואנו צריכים לקבל את הכסף.

בוועדה התעוררו סמכות בקשר לענין
זה עקב החזכיר. הבנק הלאומי אף הוא הגיש חזכיר ליועץ המשפטי
של ממזלת ישראל ויש לברר כצד יחסי נקודות והן: לבל ישלמו פעמיים.
היועץ המשפטי של הבנק הלאומי אינו מערער על 800 פרוטה ועל התקנות.

פ. סמיר:

עתה אנו מבקשים את ועדת הכספים לאשר את החוק שהועבר לוועדה. בהודמנות זו נוכל לקבל את המגיע לנו מבנק יפת. אמרתי כבר, כי הדבר הוברר היטב - בהתאם לנוהג באנגליה - שדולרים אלה שייכים לממשלה. בעוד כ-10 ימים יתפרסם הדין-וחשבון ל-1 באפריל בקטר עם מטבע חוץ ואתם תוכלו לראות כי יש לנו גרעון מעסקי קרן החליפין בסך של 12,000,000 ל"י. אמנם אין לנו עדיין חשבון סופי, אבל הסכום של 1,774,000 ל"י יירשם לזכות החשבון הזה. אין זה מספיק ויש לנו חובות שאנו צריכים לשלם לפי שער א' בסך של 130,000,000 דולר, פרט לעשר דולר וצמודי דולר; לפי שער ב' - 32,000,000 דולר ולפי שער ג' - 39,000,000 דולר. ברור כי הגיעו עוד סכומים, אבל המדינה לא תצטרך לשאת באותם החובות משנת 1948 ועד 1951.

י. בדר:

ברצוני לבקש את היועץ המשפטי לתת לנו הסבר מספיק ובעיקר על העובדה שמבקשים כאן לאשר חוק שיסודו בעניינים הקשורים במאורעות 1948 - 1952 ויולי 1953.

מר קטרוו:

המצב הוא ברור למדי. תקנות ההגנה (כספים) המוארכות מדי פעם על-ידי הכנסת הן הבטיס לענייני המטבע.

ישנה סברה שתקנות אלה מאפשרות את קביעת ההפרטים האלה ללא כל חוק אלא על-ידי צו. הראיה לכך היא שהדבר נעשה ובנק אחד סרב לעשות זאת וכל הטאלה הועברה ליועץ המשפטי של הממשלה, וזה לא שלל את האפשרות להסדיר את הדבר על-ידי תקנות. אבל לאור העובדה שקיים ספק מסוים, מעדיף הוא שהדבר יסודר על-ידי חוק ונימוקו עמו.

נניח, שננסה ללכת עם בנק יפת בהוראה אדמיניסטרטיבית, כלומר, על-פי צו, ונניח, שבית-המשפט העליון יבטל את ההוראה הזו. אזי תבוא הכנסת וחומר כי זו דרכה של הממשלה שבתחילה היא עושה דברים בלתי חוקיים ואחר-כך בית-המשפט מחליט כי הדברים הם בלתי חוקיים ולאחר מכן באה הממשלה ואומרת כי היא רוצה גושפנקה לדבר בלתי חוקי. אנו שמענו טענה זו מספר פעמים ולדעתי היא אינה מוצדקת. לכן חשבנו הפעם ללכת בדרך הבטוחה ביותר ולבוא תחילה לכנסת ולומר כי אנו סבורים שהדבר יכול להסתדר בדרך אדמיניסטרטיבית ואנו מעדיפים את הגושפנקה של הכנסת.

אשר לדבריו של חבר-הכנסת בדר כי הדברים נוגעים לשנים 1948 - 1952 - הרי נאמר באנגליה כי הפרלמנט יכול לעשות הכל. הכנסת רשאית לחוקק חוקים בצורה רטרואקטיבית, אתם יודעים זאת היטב. נוסף לכך, אינני יודע אם אפשר לקרוא לחקיקה כזו רטרואקטיבית, כי הרי אנו דורשים את הכסף היום. לכן אינני רואה כל קושי וכל סיבה שלא לאשר את החוק הזה מבחינה משפטית.

היו"ר י. גורי:

אני עובר לקריאת החוק, טעיף ההגדרות.

י. בדר:

הן יכול כל אדם, לרבות חוטב חוץ להחזיק מטבע במדינת ישראל לשלם סכומים אלה לאוצר?

מר קטרוו:

הפטור היה קיים, לכן בא גם טעיף 4 (4).
5/.

מר הניג:

כאור אנגליה יצאה מן הארץ היה הסער
2.800 דולר ללירה שטרלינג ז-357 פרוטה

ללירה שטרלינג.

פ. ספיר:

עד 14.2.1952 כבר גבינו את הסכומים
המגיעים לנו. בנק יפח חייב
כ-15,000 דולר ו-5000 לירות שטרלינג.

היו"ר י. גורי:

מאחר שאין הצעות אחרות בסעיף 2, אני
מעמידו להבצעה.

ה ח ל ט ה:

סעיף 2 של ההגדרות כפי שהוא - נ ת ק ב ל.

היו"ר י. גורי:

אני עובר לסעיף 3.

מר קטרוז:

אנו מבקשים להוסיף כאן אותו נוסח
כפי שהוא בסעיף 2 (א), כלומר,
תוספת זו תבוא לאחר סעיף 3 (א).

ה ח ל ט ה:

סעיף 3 כפי שהוא עם התוספת של סעיף 2 (א) - נ ת ק ב ל.

היו"ר י. גורי:

אנו עוברים לסעיף 4.

מר קטרוז:

בסעיף זה חשבנו כי נוכל להסדיר את כל
הפיטורים בחוק ולכן באות הפיסקאות
מ-1 עד 5, אולם אמרנו, ספק אם הפיסקאות הללו יכסו את כל המקרים.
מיום כך הוספנו את פיסקה 6 וצדקנו בכך, כי בתזכיר של הבנק
הלאומי ישנם מקרים שגם לגביהם נצטרך לתת את הפטור הזה. לאור
העובדה הזו אנו מבקשים מכם לוקול אם לא כדאי היה למחוק את כל
הפיסקאות ולהסתפק רק בפיסקה 6, תוך הוראה מהממשלה שהמקרים
מ-1 עד 5 יינחנו בצו.

י. בדר:

לדעתי, יש לכתוב בחוק הזה כי כוונת
האוצר כאן נוגעת לבנקים ולמוסדות
בנקאיים, כך גם הבינותי את דברי מר ספיר. אזי לא צריך היה
לכתוב הוראות כלליות ואחר-כך להכניס את המקרים היוצאים מן הכלל
ואחר-כך לראות את המקרים היוצאים מן הכלל ככלל. אני הייתי שמח
לו היו מתקנים את החוק שתהיה לו צורה הגיונית. אם לא יעשו כן,
לא תהיה לי ברירה אלא לבקש למחוק את פיסקה 6.

פ. ספיר:

ישנן גם חברות שיט להן חשבונות
אסראיים שגם אותן צריך לכלול בחוק זה.

י. פורדר:

אני רוצה לשאול את מר ספיר - הבנקים צריכים לשלם פיצויים לעובדים לפי השכר של היזם האחרון לעבודתם. האם האוצר שקל כי בכל זאת בעבודה השוטפת ישנן החתיבויות רבות וגדולות? האם לדעתו של האוצר צריך להבדיל בין הסכום שהאוצר נתן או לא?

הבנק עושה עסקים עם הקרן לדיספוזיציה, ונניח חברה שבחלקה היא חברת הון-לארץ - ואינני יודע מי היא - הרי אם האוצר דורש מקבוצה כזו, אזי צריך להיות חגאי מוקדם שהם יוכלו להשתמש בכספים בצורה כזו שיהיה להם רווח.

פ. ספיר:

אשר לשאלה הראשונה - הרי ישנה הוכחה והדבר קיים באנגליה כי הדיביזים אינם שייכים לבנקים אלא לממשלה המחזיקה אותם בבנקים כהון חוזר, והם כסוכנים מוסמכים המאפשרים לסוחרים לפתוח אקרדיטיביס. הסוחרים מטלמים לפי השער המקובל באותו זמן: פעם זה לפי 360 פרוטה לדולר, לירה לדולר ו-1,800 ל"י לדולר. מתוך 11 בנקים, ומתוך סך של 1,774,000 ל"י, הכל שילמו מרס ל-19,000 ל"י שבנק אחד טרב לשלם.

אשר לשאלה השנייה - אם מפרידים בין הכסף שקיבלו קודם לבין הכסף החדש, הרי אנו קיבלנו את החובות של ממשלת אנגליה ואנו צריכים לשלם סכומים מיוחדים כאשר קיבלו ב-360 פרוטה וקובים ב-1,800 ל"י את הסטרלינג. כן אנו צריכים לשלם 3,000,000 לירות סטרלינג של כספי הנפקדים בבנק ברקליס.

אשר לחברות - לא זכור לי אם ישנן חברות כי לפני רק רשימת הבנקים. אבל אני יודע כי החברות שילמו בזמנו ביביל רטיונות וכאשר הסחורה הגיעה לאחר שנתיים ושלוש שנים, הרי היה עליהם להוסיף את ה-800 פרוטה, למרות שהם קיבלו את המטבע לפני שנתיים או שלוש שנים, והכנסת איטרה זאת, מה שונה דין דולרים מסחורה וציווד?

היו"ר י. גורדי:

אשר לרעיון שהעלה כאן מר קטרוך, הרי אני הייתי מעדיף נוסחה קונקרטיה מאשר נוסחה כוללת.

ח. אריאב:

אני מצטרף לעמדת יושב האט הוועדה.

היו"ר י. גורדי:

חבר-הכנסת רובין מציע למחוק פיסקה 5 בסעיף 4. כן הוא מודיע כי הוא תומך בחוק.

מר הניג:

לא נקבע בחוק מועד תשלום ההפרטים ואני מציע כי אנו נקבע מועד.

היו"ר י. גורדי:

אני בעד קביעת מועד.

ח. אריאב:

אני נגד קביעת מועד, כי אם המדובר היה לגבי אזרחים ואנו יודעים מה מצבם ואם הם יכולים לשלם - הייתי אומר כי יש לקבוע מועד. אבל המדובר הוא בבנקים וחברות אחדות - הרי יש להטאיר זאת לדיסקרציה של האוצר ולא להכניס את ראשנו לעניין זה.

פ. ספיר:

אני מוכן לקבוע מועד של 3 חדשים, כי אם לא יכתבו זאת אזי מיטתו יוכל

להסתמך במשך עוד שנתיים.

ה ח ל ט ה :

לקבוע מועד קבוע לתשלום ולא רק לכתוב "במהירות הראויה".

י. בדר:

אני מציע למחוק את פיסקה 6, ואולי אציע בתור נקודה נפרדת להכניס את הסוגים שהבנק הלאומי הציע להכניס במיוחד.

מר הניג:

אני יכול להצהיר שוועדת הכספים מאשרת את אותם המקרים ואנו כבר

נפתור אותם.

מר קטרון:

אמנם חבר-הכנסת בדר מציע למחוק את פיסקה 6. אבל אני מודה כי עדיין איננו יודעים על כל המקרים שלגביהם צריך יהיה לתת פטור ואיננו רוצים לתקן את החוק מדי פעם בפעם. לכן אנו עומדים בכל חוקך על הכנסת פיסקה 6 כדי לתת את הפטור בכל מקרה שהוא נחוץ.

ה ח ל ט ה :

הצעת חבר-הכנסת בדר למחוק את פיסקה 6 - לא נקבל לה.

י. בדר:

אני רוצה לי הסתייגות ואני מציע להוסיף את אשר מציע הבנק הלאומי.

הינ"ר י. גורי:

ממטרד המספטים אומרים שאין צורך בזה. נדמה לי כי אוכל לומר על דעת הממשלה כי הדבר לו טוען חבר-הכנסת בדר אינו מכוסה על-ידי פיסקה 6.

מר קטרון:

ישנו ספק אם המקרים שאותם מזכיר החוזר של הבנק הלאומי אינם מכוסים על-ידי החוק כפי שהוא כתוב, ובמידה ואינם מכוסים, הרי ישנה הודעה מטעם הממשלה שיעשו זאת.

הינ"ר י. גורי:

יוצא אפוא, כי בידעה שאין המקרים המסויימים כלולים בכיסאות השונות, סעיף 6 יכסה אותם והפטור יינתן על דעת הממשלה וועדת הכספים.

חבר-הכנסת רובין מציע למחוק את

פיסקה 5.

ה ח ל ט ה :

הצעת חבר-הכנסת רובין - לא נקבל לה.

סעיף 4 על כל פיסקאותיו - נקבל.

מה קטרוני:

לאחר סעיף 4 יבוא סעיף 5 המדבר על קביעת מועד וזה ניהוחו: - הסוליים
הן "מועד החלום"; והסעיף ינוסח כך: "ההפרטים שיש לשלם לפי סעיפים 3 - 2 יולמו חוץ 3 חדשים מיום תחילתו של החוק הזה".
ברור כי מספור הסעיפים של ההגדרות אף הוא ישתנה.

ה ח ל ט ה :

הצעת מר קטרוני - נ ת ק ב ל ה.

היו"ר י. גורי:

אנו עוברים לסעיף 5 של ההגדרות אשר עתה הוא יהיה לסעיף 6.

ה ח ל ט ה :

סעיף 6 כפי שהוא - נ ת ק ב ל.

היו"ר י. גורי:

אנו עוברים לשאלות ותשובות.

פ. ספיר:

היום אנו מפרטמים את הדין-וחשבון של ביצוע תקציב מטבע חוץ וחובות מטבע חוץ. ענין הפיקוח על מטבע חוץ הוא כזה שאנו נותנים מדי פעם בפעם הקלות נוספות. היום אנו שולחים חוזר לכל הבנקים בארץ בו אנו מודיעים שאנו מרשים לתושבי הארץ שמקבלים כסף מחוץ-לארץ מחיסול רכוש, ירושות, עזבונות, פוליסות, מיצויים מגרמניה להחזיק פקדונות בבנקים במטבע חוץ, כלומר, בבנק מסויים בהתאם לבחירתם בצרוף הריבית שגם אותה הם יקבלו במטבע חוץ. הפקדונות יטאו ריבית של 3% במשך 6 חדשים; 4% - 9 חדשים ו-5% - מעל ל-12 חודש.
ברור כי האנשים לא יוכלו להשתמש במטבע חוץ זה כדי למכור בטוק. אזי מה היתרון שזה נותן לאדם?

הנה בהתאם למה שעטינו עתה בחוק, הרי יש לנו הוכחה כי לו הנהיגו זאת לפני 5 שנים אזי האנשים היו מחזיקים מטבע חוץ בבנקים כפי שהם מחזיקים פקדונות לחקופה ממוסכת בהבטחת ערך הכסף בזינויים שחלו מ-360 פרוטה ועד 1,800 לירה לדולר בצרוף הריבית שנצטברה במשך 5 שנים, איננו חושבים שזוהי הקלה לאוצר, אבל זהו שלב נוסף בתהליך הזה שאנו קוראים לו זה פיקוח.

מדוע יכולנו לעשות זאת עתה? כי מצבנו במטבע חוץ מרשה לנו לעשות זאת, ובעוד 3 או 7 חדשים נוכל אולי לעשות שלבים נוספים בהתרח הפיקוח. אנו מניחים כי האנשים ישתמשו באפשרות זו.

בדין-וחשבון שיונח על שולחן חברי-הכנסת תוכלו לראות כי התהליך הזה של שני הדברים הצועדים בצוותא והם יציבות המטבע ואמון האנשים בלירה הישראלית - שני הדברים האלה מאפשרים לנו לצעוד צעד אחד קדימה, כי אין בדעת הממשלה להשתמש בדולרים אלה היום או מחר, אלא הכוונה שכסף זה יהיה שמור לזכות האדם שהכניסו, כי ישנה ריזיקה בהחזקת הכסף והממשלה לוקחת על עצמה את תשלום הריבית.

י. פורר:

נדמה לי כי זהו צעד מאד רצוי. אבל אני רוצה לשאול שתי שאלות: (א) אני רוצה פעם אחת להניח כי ישנו יהודי אחד בארץ שיש לו דולרים ולא מן המקורות האלה והוא יעביר את כספו, האם יש לו הרשות לכך?

י. פורדר:

ג) אני הייתי מציע לנהל תעמולה ולהודיע כי אדם שאיננו חושב הארץ יוכל להחזיק דולרים ולקבלם חזרה. דבר זה אינו ידוע במידה מספקת, כי על-ידי הציבות הגדולה יותר ועל-ידי האמוץ אפשר ליצור רזרבות נוספות לאוצר. יתכן ואעד כזה צריך להעלות שלא על-ידי הממשלה אלא באמצעות הבנקים. על-כל-פנים יז לנהל תעמולה גדולה יותר.

פ. ספיר:

אשר לשאלה הראשונה - הרי כמה פעמים אמרנו כי יש להכריז על אמנטיה אפילו בטביל צדיק אחד. אמנם פורמאלית לא הכרזנו על כך. אולם למעשה זו הייתה כוונתנו - לתת לאנשים המחזיקים מטבע חוץ בחוץ-לארץ את האפשרות להשתמש בהזדמנות זו ואנו לא נשאל מדוע החזיק את הכסף בחוץ-לארץ באופן בלתי חוקי.

אשר להערתו של חבר-הכנסת פורדר - נכון הדבר שיש לתת פרסום רב יותר לכל העניין, ותהיה גם הערה בקשר לאותו צדיק.

ח. אריאב:

אשר לחוזר שהאוצר עומד לשלוח - אני הייתי מציע לחזק את הדבר, כי המטרה היא ליצור רזרבה של מטבע חוץ, אזי זה יכול לשמש שלב ראשון לדבר שכולנו רוצים בו.

מהו הבסיס החוקי והמוסרי לעובדה שפקידי ממשלת המנדט מקבלים את הפנסיה שלהם במטבע חוץ. אני יודע כי הרוב המכריע של מקבלי הפנסיה מתפרנסים בקושי. מדוע אין נותנים להם את האר המתאים לכסף זה שחשכו להם? האם אפשר לנקוט באמצעים מסויימים כדי להיטיב את מצבם.

פ. ספיר:

העניין קשור בביטול נגדי ואני יודע כי יש לנו זימוקים כבדים מדוע לא לעשות זאת ולא לתת להם לפי השער המתאים. אני רק יודע כי נתנו להם לפי האינדקס. אבקש את מר זגלי אשר ניהל את המטא-ומחן להכין את כל החומר בקיר לכן ואביאו לכאן.

יש בידי תשובות לשאלות מיטיבות קודמות. אשר לעניין נחלאים הנקרא נחל-קוז ולארנונה. מסרחי כאן על העניין הזה, אבל אני צריך להבהיר נקודה מסויימת: תיק כזה לא היה. ויטנם כאן חברי-כנסת המקבלים את ההודעות של ד"ר לנדאו כבלתי מדוייקות ואני חייב להגן עליו, כי הוא היפך את התיק במשרד הארנונה המרכזי ולא בתל-אביב. לכן אני חייב להגן עליו כי לא הייתה לו כל כוונה רעה.

אשר לעניין עצמו - הרי החביקות

שהיו להם בנובמבר 1952 הגיעו אלינו ב-28.12.1953 היינו, באיחור של 13 חודש; החביעות לטנת 1953 הגיעו אלינו ב-17.6.1953 היינו, באיחור של 6 חדשים. החביעות האלה שהוגשו בינואר 1954 סופקו והארנונה שולמה ב-28.2.1954. כן נוכחתי לדעת כי החביעות ל-19.2.1952 הוגשו בנובמבר 1954. אני מדגיש זאת כי הדבר נגע לי מדוע מחזיקים חביעות של אנשים במסך 3 ימים. תוך הזמן הזה שולם סך של 8,167 ל"י וזה על סכום של חביעות המגיע ל-16,327 ל"י. ישנן עוד חביעות מאוגוסט 1952 לפברואר 1955 על סך של 12,900 ל"י. אלה הם מועדי הנזקים שלגביהם ישנן חביעות.

אולם אינני מבין מדוע צריך לקחת שנתלים וחצי כדי להגיש חביעות מסויימות. אולם במידה שהוגשו חביעות סודר העניין.

פ. ספיר:

אשר למשק מפלסים - עבור משק זה מילמת

הסוכנות את הארנונה.

א. הרצפלד:

בזמנו נתקבלו אצלנו החלטות בקשר
לנחל-עוז ובמקום 5% דובר להעלות
ולתת 7% ולבסוף 10% של הפיצויים המגיעים. אני שואל אם חל
שינוי ביחס להחלטות אלה משום שאני שומע כי מתוך תביעה של 16,000 ל"י
שילמתם את החצי?

היו"ר י. גורי:

ישנה החלטה של ועדת הכספים בהסכמתו
של שר האוצר כי במשקי הספר יש לשלם

עד 10%.

מר ברמן:

קיבלתי את ההחלטה, אבל היתה צמודה
לה הוראה כי יש להגיש את התביעות
לרשות מוסמכת הנוגעת ליזובי-הספר כמו, משרד הבטחון וכך ממחלקת
ההתיישבות של הסוכנות היהודית. אנו תמיד מקבלים זאת ואנו מקווים
לקבל את הרשימה המפורטת בימים הקרובים ואז נפרסמה
ונוכל לפעול בהתאם לחוק.

פ. ספיר:

אני הסתדלתי תחילה לברר את הנקודה
שאנו מחזיקים תביעות במשך 3 ימים

ואין זה כך.

א. הרצפלד:

המסקים שצריכים להגיע לארנונה
צריכים לעבור שני ימים עליהם
לקבל אישור או מן המטרה או מן הצבא ואין זה דבר כה פשוט.
אולם משאלתי היא שלא יחזור מקרה כזה ובמידה ונגיע לדברים
דומים שאצלכם לא יימשך הדבר הדומים.

פ. ספיר:

הוראה כזו קיימת.

מר ברמן:

אשר למפלסים - מחלקת ההתיישבות של
הסוכנות שילמה וישנן רשימות של
פיצויים אשר שולמו ליזוב זה. לאחר שהשתחרר המשק מחסינות הסוכנות,
הרי לצערי הרב לא התייחס לענין בהתאם לחוק והזניח עצמו וזאת למרות
כל הפניות אל המשק מצידנו ומצד מנהל האזור, אזי רק לאחר שקרו
נזקים נוספים והוגשה תביעה, הם קיבלו הוראות נוספות לבוא לאיזה
סדר הסדר לשם קבלת הפיצויים. אבל גם את העצות הידידותיות
האלה לא קיבלו. המשק חייב כיום 5,000 ל"י. הוא כתב ליסדר את
חשולמיו והפטיק זאת. בינתיים קרו מקרים נוספים ובא-כוח המשק
הוזמן לתל-אביב. הוא אמר שבעוד יום-יומיים יסדר את הדבר ולא
חזר לענין.

לאחר שנכנסתי לתפקידי ביקשתי את
מנהל האזור להזמין באופן דחוף והוא לא הופיע אלא רק לאחר חודש
ימים. לא דרשו מבא-כוח המשק דבר אלא שיצהיר על הסכום וגם זה לא
נעשה. לבסוף הועבר התיק אלי ואני דחיתי את התביעה. אמנם לא
העברתי את התיק למנהל האזור והלה חושב שהדבר נמצא במשא-ומתן.
בינתיים הופיעו תביעות נכבדות אחרות. אולם בהתאם לחוק אני
מוכרח לדחות את התביעות ולקבל החלטה שלילית; ובכל אופן אני עדיין
מחכה והוספתי וכתבתי להם מכתבים.

א. הרצפלה:

הן מאתנו לזכרים את הארנונה בטביל מסקים
כאלה כמו מפלסים. אני מכיר קצת את
המסקים האלה ואין לנהוג לגביהם בכל חומר הדין. יש ללכת אליהם
ולעזור להם. מיד לאחר שאנו קוראים בעתון שבמקום זה או אחר קרה
משהו, יש לבוא אליהם ולעזור להם. אני מודיע לכם כי לאחר
שהתעמקתי בבעיה זו ראיתי שיטנם נזקים רבים וקשה להם לקבל את
איטור המיטרה לכך. נדמה לי כי המקרה האחרון מלמד באיזה מידה
איננו ערים למקרים דומים.

היו"ר י. גורי:

בדרך כלל מסכים אני לרוח דבריו של
חבר-הכנסת הרצפלה, אבל אין לנו
ברירה אחרת אלא לחקן את החוק, כי איננו יכולים לחבוע מאדם
המוציא לפועל לעבור את גבולות סמכויותיו.

פ. ספיר:

חבר-הכנסת הרצפלה, אני מניח כי
האוצר לא יתנגד אם ירצו לשנות את
החוק בכיוון זה. אולם במסגרת החוק יסודר הענין ביחס חיובי
למסקים אלה.

י. פורדר:

אני רואה שיטנה כאן ירידה מחמדת
בהתחייבויות למועדים קצרים. מה
הערכת מר ספיר צריך להיות פה הסכום, האופטימום?

פ. ספיר:

הענין הוא קצת מסובך, למשל, הקטנו
את השימוש באקרדיטיבים עד ל-40%
היות ואי אפשר לנו יכול להיות בטוח שלא נרצה להסתמש בסכומים המלאים,
אזי אנו משתמשים באקרדיטיבים המגיעים בערך לסך של 60,000,000
דולר. באופן כזה יכולנו להחזיק פחות מטבע חוץ, אבל בכדי לשמור
על כך אפשר להקטין את החובות לזמנים קצרים. אבל דומני כי
הגענו לסכום המינימאלי.

נשאלתי בקשר לענין יצוא גרוטאות
נמדוע מייצאים גרוטאות. אנו ייצאנו לארצות זרות בשנת 1953
3600 טון בשווי של 209,000 דולר ובשנת 1954 - 13,000 טון
בשווי של 50,000 דולר בערך. המכירות נעשו על-ידי מכרז. אני
הבינותי שחבר-הכנסת ציזלניג חושש שמא נהיה זקוקים לגרוטאות
אלה. אנו הסטנו במכירות הגדולות שנעשו בשנה שעברה אם למכור
את הגרוטאות ולבסוף היינו נאלצים לעשות זאת, כי המגרשים שם
נמצאו הגרוטאות מנעו מהרכבת לעבור במקומות חיוניים, ולהעביר את
הגרוטאות למקום אחר - לא היה כדאי. כמות הגרוטאות היא
25,000 טון לשנה, הרי חשבנו שאין זה מסכן אם נמכור אותם. בנדאי
כאשר תצא לפועל המחשבה על הקמת מפעל הפלדה שהיא היום כבר יותר
ממחשבה אזי תמכרנה כל הגרוטאות לשימוש בית-החרושת הזה.

אשר לענין נזקי הבצורת - הגטנו
בקשה לארצות הברית אשר הומלצה על-ידי הפקידות כאן ובהתאם לפרוצדורה
הנהוגה כאן לא יכולנו לקבל זאת, גם אם אנו צריכים להסתלק מקבלת
הכסף. הפרוצדורה היא כזו: יש ללכת לחקלאי ולמסור בחינם 20 קילו
מספוא וחיטה ולנהל רשימות ולהגיש זאת למשלחת. אזי לבנון וסוריה
לא היו להן כל בעיות בקר לכך. אבל אנו אמרנו שאיננו יכולים
לעשות את הדבר בדרך זו כי זה אצלנו שאלה הלינוכית ונציג הממשלה
האמריקנית כאן, ד"ר הייל, קיבל את ההשקפה הזו. אנו רוצים להסתמך
בסעיף אחר כדי לקנות מספוא וחיטה כדי שנוכל לתת זאת כהלוואה
לתקופה ארוכה. בקשר לכך הוא הציע עצמו לנסוע לארצות-הברית ולטפל
בענין זה ויילוזה אליו אדם מטלנו.

פ. ספיר:

אזר לחלק מסדר החקלאות - הוא מעריך את הסכום בסך של 5,000,000 ל"י. המכסימאליסטים מעריכים זאת ב-6,000,000 ל"י. אנו הוצאנו כבר 1,000,000 ל"י ונחנו חולאה להוציא עוד 5,000,000 ל"י. אנו נחנו הוראה לבצע זאת ובוודאי בקרוב נסלים את החסדר הסופי עם מסדר החקלאות. החלק יחלק דרך הבנק, אנו נוחלים לבנק כהון מניות על-מנת שהוא יוכל לתת להקופה ארוכה.

אזר לביצורים בישובי-ספר - יכול אני לדבר על ענין הטמירה ובדקתי את הדברים עם מר סחר והצבא והענין בוצע בהתאם לתכנית שנמסרה על-ידי בפסח.

אזר לעניני הביצורים - דבר זה מסובך יותר ומורכב יותר. העם ביצורים רחב מאד ואם הוא כולל סדורי חזמל - הרי הענין בטיפול נמרץ ומחמיר; אם המדובר הוא בגדרי בטחון - הרי נחנו הוראות לעשות זאת. הביצוע הוא בידי הסוכנות. אם המדובר הוא במקלטים - אזי אינני רואה את הענין כה פשוט ואינני יודע מה המצב; במידה וקרן היסוד עושה מפעל וחושבת להטקיע 5,000,000 ל"י - הרי קיבלנו הוראה ליעמידו את הסך הזה.

נשאלה גם בקשר לעניני העליה - אבקט את הסך לטפל בשאלה זו.

היציבה נועלה בטעה 11.10.